

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร ทักษะแรงงานไทยในอนาคตที่พึงประสงค์

การศึกษานี้ มุ่งเน้นให้ทราบถึงแนวโน้มความต้องการที่มีต่อทักษะแรงงานไทยในช่วง 15 ปีข้างหน้า และแนวยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมต่อการพัฒนาทักษะแรงงานไทย โดยเน้นประชากร 5 กลุ่มคือ ทรัพยากรมนุษย์ในภาพรวม กลุ่มนิสิตนักศึกษาที่จบการศึกษาในระดับอุดมศึกษาและระดับปวช./ปวส. กลุ่มนิสิตนักศึกษาปีที่ 1 ระดับอุดมศึกษา กลุ่มนักเรียนในระดับ ปวช./ปวส. และกลุ่มนักเรียนที่จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งกำลังจะแยกศึกษาสายสามัญและสายอาชีวะ หรือจะเข้าสู่ตลาดแรงงาน ข้อค้นพบของการศึกษาซึ่งจะนำเสนอในภาพสรุปต่อไปนี้ได้มาจากความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีองค์ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรมนุษย์

ในช่วง 15 ปีข้างหน้า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของไทยจำเป็นต้องเน้นในเชิงคุณภาพมากกว่าในเชิงปริมาณ อีกทั้งจำเป็นต้องเน้นการปรับปรุงด้านการบริหารและกระบวนการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งนี้เพราะแนวโน้มความต้องการด้านปริมาณของแรงงานไทยในช่วง 15 ปีข้างหน้า จะเพิ่มปริมาณขึ้นอีกเพียง 10 ปีเท่านั้น จากนั้นความต้องการด้านปริมาณของแรงงานจะชะลอลงจนถึงระดับคงที่ในช่วง 11-15 ปีข้างหน้า ในขณะที่ความต้องการทรัพยากรมนุษย์ในเชิงคุณภาพเพิ่มขึ้น ทักษะแรงงานไทยในอนาคตที่พึงประสงค์จะเกี่ยวข้องกับด้านคุณสมบัติของแรงงานเป็นส่วนใหญ่ โดยมีจุดเน้นที่ทักษะเทคนิคที่เหมาะสมกับวิชาชีพ ทักษะในการบริหารจัดการ และทักษะทางภาษา

จากข้อค้นพบข้างต้น การพัฒนาทักษะแรงงานของไทยในช่วง 15 ปีข้างหน้าจำเป็นต้องมียุทธศาสตร์ว่าด้วยการปฏิรูปการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งต้องมีลักษณะของความเป็นองค์รวมเอื้อต่อการปรับตัวได้ตลอดเวลาอย่างมีวิสัยทัศน์โดยอิงฐานข้อมูล ควรมีการผสมผสานการศึกษาอย่างเป็นทางการกับการพัฒนาทักษะการทำงาน โดยเน้นการเรียนรู้ผ่านกระบวนการปฏิบัติ และการศึกษาอย่างเป็นทางการควรได้รับการปรับปรุงในลักษณะที่เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนสามารถใช้ความคิดอย่างมีประสิทธิภาพการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในภาพรวมของไทย นับจากนี้ไปจำเป็นต้องเน้นใน 5 ประเด็นหลัก คือ การจัดการความรู้ที่เข้าถึงกระบวนการเรียนรู้ การสร้างวัฒนธรรมคุณภาพของการศึกษา การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณธรรมและจริยธรรม การฝึกผู้เรียนให้มีนิสัยการเรียนรู้ตลอดชีวิต และการรักษาความเป็นไทยให้คงอยู่ในกระแสนานาชาติ ในส่วนของผู้สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาและระดับ ปวช./ปวส. จะเน้นในเชิงคุณภาพ กล่าวคือบัณฑิตจะต้องมีความรู้ในรูปสหสาขาวิชา (multidisciplinary knowledge) ที่มีความสมดุลระหว่างความรู้ทางวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง มีทักษะที่ตีทั้งการฟัง พูด อ่าน และเขียน ตลอดจนมีความรู้ทั้งภาษาอังกฤษและคอมพิวเตอร์ ทั้งนี้เนื่องจากสังคมในอนาคตเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้และมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ส่วนนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ในระดับอุดมศึกษาควรมี

คุณลักษณะเช่นเดียวกัน กล่าวคือ ควรมีความสามารถ คุณลักษณะและทัศนคติที่ครอบคลุมความรู้ ความสามารถทั่วไป มีทักษะพื้นฐานความชำนาญเฉพาะทางเพื่อประกอบอาชีพได้ สำหรับผู้ที่ ศึกษาอยู่ในระดับ ปวช./ปวส. ควรเน้นในด้านการพัฒนาความรู้ทางวิชาการเกี่ยวกับอาชีพและ ทักษะในวิชาชีพที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพ โดยความรู้และทักษะที่จำเป็น ได้แก่ ทักษะด้านความคิดและการประมวลผล ด้านการปฏิบัติงาน ด้านเทคนิค ด้านการบริหาร ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านการสื่อสาร และในระดับของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ควรเน้น ให้มีลักษณะนิสัยและความคิดที่ดี ซึ่งจะต้องมีคุณลักษณะที่คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ เป็นที่พึ่งพา ได้ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น โดยผ่านวิธีการศึกษาด้วยการปฏิบัติ และควรจะมีวุฒิภาวะเพียงพอที่จะรู้ว่ าตนเองต้องการฝึกอาชีพหรือศึกษาต่อในสายสามัญหรือสายอาชีวะ รวมทั้งวิธีการศึกษาด้วยตนเอง อีกด้วย

การเตรียมแรงงานให้พร้อมที่จะเข้าสู่สังคมสารสนเทศ ซึ่งทำได้โดยการปรับปรุงหลักสูตร ให้เป็นแบบสหสาขาวิชาที่เน้นการพัฒนาความคิดวิเคราะห์ และควรให้ผู้เรียน ได้ฝึกปฏิบัติในสถาน ประกอบการ รวมทั้งให้มีการพัฒนาความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อให้ก้าวทันต่อโลก ยุคข้อมูลข่าวสาร ดังนั้น ยุทธศาสตร์สำหรับระดับอุดมศึกษาตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 ขึ้นไป จึงควรเน้นการ ปรับปรุงการศึกษาทั้งด้านพื้นฐานและสมรรถนะพื้นฐาน รวมถึงหลักสูตรการเรียนการสอนต้องเอื้อ ต่อแนวโน้มในอนาคตด้วย ส่วนระดับ ปวช./ปวส. ควรเน้นยุทธศาสตร์เช่นเดียวกับระดับอุดม ศึกษาและเพิ่มทักษะภาษาไทย ภาษาอังกฤษหรือภาษาธุรกิจ ความสามารถด้านคณิตศาสตร์และ วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี นอกจากนี้ควรเน้นการเรียนและการฝึกอบรมระบบสมรรถนะฐานแบบที่ สอดคล้องและสนองความต้องการของตลาดแรงงาน และระดับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ควร เน้นการเสริมเรื่องจิตวิสัย การสร้างอาชีพ และการสร้างจิตสำนึก โดยผู้บริหารควรมีวิสัยทัศน์ที่ กว้างไกล และควรปรับปรุงการเรียนการสอนให้แข่งขันกับนานาชาติได้ ทั้งนี้ทักษะแรงงานไทยใน อนาคตที่พึงประสงค์ของทรัพยากรมนุษย์ทุกระดับ ควรมีทักษะพื้นฐาน อันได้แก่ ความรู้ภาษา อังกฤษและ IT ทำงานเป็นทีม ประยุกต์ได้ แก้ปัญหาเป็น มีทัศนคติที่ดี รู้วิธีการเรียน สู้งาน และ สามารถพัฒนาความรู้ของตนเองได้ โดยที่ระดับ ปวช./ปวส. ควรเพิ่มทักษะอาชีพขั้นพื้นฐาน เทคนิคเฉพาะและความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับระดับนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ควร มีทักษะเพิ่มเติมด้านความรู้ทางวิชาการ วิชาชีพ และวิชาชีพชีวิต รวมถึงการมีความคิดริเริ่ม และใน ส่วนของผู้ที่สำเร็จการศึกษา ควรต้องมีทักษะเพิ่มเติมด้านความรู้ความสามารถในสาขาที่ตนเรียน เพื่อประกอบอาชีพ ทักษะด้านการบริหารจัดการ กระบวนการวิจัย รวมถึงการมีนิสัยการเรียนรู้อ อกนอกชีวิต

การพัฒนาทักษะการทำงาน สำหรับระดับอุดมศึกษาควรให้มีการฝึกฝนหลายรูปแบบแล้ว แต่อาชีพตามทิศทางการพัฒนาประเทศ และควรร่วมมือกับสถานประกอบการ ในระดับนักเรียน ปวช./ปวส. ควรปรับปรุงแก้ไขกรอบกติกาทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อปฏิรูปองค์กรที่รับผิดชอบใน

การกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกนักเรียนให้บรรลุดตามเป้าหมายตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ รวมทั้งปรับปรุงแก้ไขทรัพยากรมนุษย์ทุกระดับด้านความรู้และทักษะฝีมือ ส่วน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ควรสร้างระบบแนะแนวอาชีพ และให้มีการเชื่อมโยงกันในสังคมเพื่อ คิดค้นและพัฒนาทักษะการทำงานโดยการเชื่อมโยงและช่วยเหลือกันภายในกลุ่มอุตสาหกรรม ใน เรื่องของการผสมผสานการศึกษากับการพัฒนาทักษะการทำงาน สำหรับระดับอุดมศึกษา ควรเน้น สถานศึกษาฝึก ผู้เรียน ให้มีความรู้พื้นฐานที่เหมาะสมและเป็นฐานสำหรับการต่อยอดการพัฒนา ทักษะ ศักยภาพ และการเรียนรู้เพิ่มเติมได้ ส่วนนิสิตนักศึกษาในชั้นปีที่ 1 ควรจัดให้มีการร่วมมือ ระหว่างสถาบันการศึกษาและสถานประกอบการในการฝึกงานเพื่อสอดคล้องกับความต้องการของ ตลาดแรงงาน และนักเรียนในระดับ ปวช./ปวส. ควรมีการปฏิรูปและเปลี่ยนแปลงแนวคิดในเรื่อง การจัดหลักสูตรการเรียนการสอนเป็นแบบการศึกษาที่เน้นการปฏิบัติ สำหรับนักเรียนในระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 ควรเน้นตัวผู้เรียนเป็นศูนย์กลางซึ่งการศึกษาขั้นพื้นฐานจะต้องทำให้ผู้เรียนพัฒนา ตนเองต่อไปได้

การประเมินศักยภาพด้านการจัดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ประเด็นที่สำคัญอีกประการ หนึ่งคือ ควรให้การประเมินศักยภาพของการจัดการด้านพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของ การกระบวนการพัฒนาการศึกษาทุกระดับ สำหรับระดับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ควรประเมิน เรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาแผนพัฒนาครู การจัดทำมาตรฐานกลุ่มอาชีพและมาตรฐาน ชาติ วิชา และการฝึกฝน ตลอดจนหน่วยงานที่ทำการประเมิน ส่วนระดับ ปวช./ปวส. การประเมิน ผลควรใช้มาตรฐานระบบสากลเกี่ยวกับการวิเคราะห์จุดคุ้มทุนและผลตอบแทนทางเศรษฐกิจเปรียบ เทียบระยะสั้นกับระยะยาว และระดับนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ควรมีการประเมินทั้งแบบภายในและ ภายนอกในเรื่องของความรู้ ทักษะ และความสามารถที่ปฏิบัติงานได้จริง ทักษะคิด และศักยภาพใน การพัฒนา สำหรับผู้ที่สำเร็จการศึกษา ควรทำการประเมินโดยการออกใบอนุญาต และการควบคุม คุณภาพภายใน ทั้งนี้หน่วยงานที่ทำการประเมินอาจเป็นหน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานเฉพาะกิจก็ ได้ แต่ในท้ายสุดตลาดจะเป็นผู้ประเมินที่แท้จริง